

כט גִּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִּשְׁן: וַיֵּאָסֶר יוֹסֵף מֶרְכָּבָתוֹ וַיַּעַל לְקָרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו
 ל גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל-צַוְאָרְיוֹ וַיִּבְכֶּה עַל-צַוְאָרְיוֹ עוֹד: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל
 לא אֶל-יוֹסֵף אַמּוֹתָה הַפְּעַם אַחֲרֵי רְאוֹתֵי אֶת-פְּנֵיהַי כִּי עוֹדָה חַי: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
 אֶל-אָחִיו וְאֶל-בְּנֵי אָבִיו אַעֲלֶה וְאֶנְיָדָה לְפָרְעָה וְאֶמְרָה אֵלָיו אַחֵי וּבֵית-

לגשן. ואתו לארץ גשן:
 כט. וטקיס יוסף רתכוהי.
 וסליק. לקדמות ישראל
 אברהי לגשן. ואתחזי
 ליה. ונפל על צוניה.
 וכבא על צוניה עוד:
 ל. ויאמר ישראל ליוסף.

אלו אנה מאית ומנא הדא מנחם אנה. בתר דחזיתנן לאפקה. ארי עד קען קניס
 את: לא. ויאמר יוסף לאחוזי ולבית אבוהי, אסק ואחזי לפרעה, ואימר ליה, אחי ובית-

רס"ג (כט) וירא אליו, וכאשר נראה אליו. ויבך על, ויבך על צוארו
 כשהוא נופל.⁶

6 ומלת 'עוד' מוסבה על ויפול, כלומר ויבך כשעודו נופל.

רשב"ם (כט) עוד, הרבה, כדכת' כי לא על איש ישים [עוד] (איוב לד כג).

רמב"ן (כט-ל) וירא אליו, יוסף נראה אל אביו. ויבך על צואריו עוד,
 לשון הרביית בכיה, אבל יעקב לא נפל על צוואר יוסף בנו ולא
 נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא קריאת שמע, לשון רש"י. ולא
 ידעתי טעם בוירא אליו⁵⁶, כי בידוע שנתראו כאשר נפל על
 צוארו, ועוד כי איננו דרך כבוד שיפול יוסף על צוארי אביו אבל
 שישתחוה לו או שינשק ידיו, ככתוב ויצא יוסף אותם מעם
 ברכיו וישתחו לאפיו (להלן מח יב), והשעה הזו ראויה יותר
 להשתחות ל⁵⁷, וכן כל עוד בכתוב תוספת על עיקר הוא, איננו
 כמו הרבה, לא על איש ישים עוד (איוב לד כג), שישים עליו כפי
 חטאיו ולא יותר⁵⁸. והנכון בעיני כי כבר היו עיני ישראל כבדים
 קצת מזוקן⁵⁹, וכשבא יוסף במרכבת המשנה ועל פניו המצנפת
 כדרך מלכי מצרים, לא היה נכר לאביו וגם אחיו לא הכירוהו,
 לפיכך הזכיר הכתוב כי כאשר נתראה אל אביו שהביט בו והכירו
 נפל אביו על צוארו ובכה עליו עוד, כאשר יבכה עליו תמיד עד
 היום הזה כשלא ראהו, ואחר כך אמר אמותה הפעם אחרי ראותי
 את פניך. ודבר ידוע הוא מי דמעתי מצויה, אם האב הזקן המוצא
 את בנו חי לאחר היאוש והאבל, או הבן הבחור המולך. ואל
 תחוש בעבור אמרו ויאמר ישראל⁶⁰, כי ממנו ידבר, ויחזור ויזכיר
 שמו. וכן ויקבוץ את כל אוכל שבע שנים וגו' (לעיל מא מח),
 וליוסף יולד שני בנים (שם נ), וכן במקומות רבים תמיד בתורה
 ובמקרא.

56 כלומר אם כפירוש רש"י שיוסף נראה אל אביו, אם כן למה צריך לכתוב וירא אליו,
 שידוע שיתראה פנים אל פנים אל אביו טרם שנפל יוסף על צוארו. נחא לפירוש
 הרמב"ן, שיפול על צואריו טעמו שיעקב נפל על צואריו של יוסף. הוצרך לומר וירא
 אליו, שכאשר נתראה אל אביו שהביט בו יעקב והכירו, נפל על צואריו, אבל לפי
 פירוש רש"י קשה. 57 מהשעה שהשתחוה לו כשהוציא בניו מעם ברכיו וישתחו
 לאפיו ארצה (רא"ם). 58 והרא"ם תירץ. שגם רש"י הולך לטעמו של הרמב"ן,
 שכן נראה מלשון רש"י שכתב: אף כאן הרבה והוסיף בבכיה יותר על הרגיל, פ"י הוסיף
 על העיקר. ומה שאמר שהוא לשון הרבות בכיה, פירוש בכיה נוספת על הנהוג, שדבריו
 האחרונים של רש"י מוכיחים על כך. 59 ע"פ להלן מח י. 60 שמשמע
 לכאורה שלא דיבר מיעקב תחילה, אל תחוש לזה, כי כן דרך הפסוק.

חזקוני (כט) ויבך על צואריו עוד, מלבד הבכיה שבכה על צואריו אחיו,
 כדכתיב: ויבך עליהם (שם טו). ד"א "עוד" קאי אויפול וה"ק:
 נפל על צואריו, ועוד עשה ענין אחר על צואריו זה הבכיה.

ספורנו (כט) וירא אליו, מתוך עבדיו הסובבים אותו, ולא המתין שיבא
 אביו אליו אל המרכבה.

(ל) אמותה הפעם, מצרות אחרות נושעתי ואחר התשועה מהם
 אפפו עלי רעות, עתה בזאת הפעם שנושעתי מצרתך אחרי ראותי

(כט) ויאסר יוסף מרכבתו, הוא עצמו אסר את הסוסים למרכבה רש"י
 להזדרז לכבוד אביו⁴³. וירא אליו, יוסף נראה אל אביו⁴⁴. ויבך על
 צואריו עוד, לשון הרבות בכיה, וכן: כי לא על איש ישים עוד (איוב
 לד כג). לשון רבוי הוא, אינו שם עליו עלילות נוספות על חטאיו,
 אף כאן הרבה והוסיף בבכיה יותר על הרגיל. אבל יעקב לא נפל על
 צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו⁴⁵ שהיה קורא את שמע.

(ל) אמותה הפעם, פשוטו כתרגומו, ומדרשו⁴⁶: סבור הייתי למות
 שתי מיתות. בעולם הזה ולעולם הבא, שנסתלקה שכניה ממני,
 והייתי אומר שיתבעני הקב"ה מיתתך⁴⁷, עכשיו שעודך חי לא
 אמות אלא פעם אחת.

(לא-לב) ואמרה אליו אחי וגו', ועוד אומר לו: והאנשים רעי
 צאן וגו'⁴⁸.

43 מכילתא בשלח פ"א, ב"ר נה, ח. 44 ר"ל שאינו חוזר ליעקב שמה טעם שיאמר
 שנגלה יעקב ליוסף וכי לא היה ידוע יוסף שיעקב חי, אלא יוסף הוא שנראה לאביו וראה
 אביו שעודנו חי. לא כמו שהיה חושב עד עתה (ספר זכרון). 45 מדרש אגדה.
 46 תנחומא ויגש ט. 47 על אשר שלחתיך לאחריך אחר שהייתי ידוע ששונאים
 אותך (ספר זכרון). 48 לאפוקי דלא תאמר שמאמר יוסף לפרעה לא היה רק עד
 "והאנשים וגו'", ופסוק "והאנשים" הוא לשון הכתוב שמספר ענין זה, זה אינו דהא אחר
 פסוק "והאנשים" כתיב "והיה כי יקרא אליכם פרעה" והוא לשונו של יוסף. והיאך יפסוק
 הכתוב בתוך דברי יוסף בפסוק "והאנשים" וגו', וע"כ שגם זה הפסוק "והאנשים" הוא
 ממאמר יוסף (דברי דוד).

שם היו ושם נולדו⁴⁵, וכתוב אחריו⁴⁶, בשבעים נפש ירדו אבותיך ראב"ע
 מצרימה (דברים י כב), ואלה שניהם לא ירדו, ג"כ זה הכתוב לעד
 כי יעקב נכנס בחשבון, כי נפש יש לו והוא העיקר⁴⁷.

(כט) ויאסר יוסף, על ידי צווי, כמו ויבן שלמה את הבית (מ"א
 יד)⁴⁸.

45 והם בין הנפש הבאה למצרים. 46 כ"י פריס: וכתוב אחר אומר בשבעים
 נפש ירדו. 47 ולא יתכן שאינו כמספר השבעים. 48 ולא כנאו הוא בעצמו.

או פירושו להורות שיצא לפניו קודם שיכנסו לעיר שורה אותם רד"ק
 אנה יכנסו בעיר או מה יעשו.

(כט) וירא אליו, פירש אדוני אביו ל נראה אליו מרחוק שיאמרו לו
 זה יוסף הבא לקראתך ונתחזק עד גשתו אליו שלא יראה לו בפתע
 פתאם. ויפל על צואריו, בגשתו אליו נפל על צוארי אביו ובכה.
 ופירש עוד, יותר²⁴ כמו שאמר: ויאמר ה' (אליו) [לו] עוד (שמות
 ד ו) כלומר פעם אחר פעם, כי כשהיה בוכה ועמד היה חוזר עוד
 לבכות אבל יעקב לא בכה על צוארי יוסף אבל בכה באמת אלא
 שלא נפל על צוארי יוסף כי כל כך האריך יוסף לבכות על צוארו עד
 שהפרידו ביניהם. ויש דרש²⁵ כי יעקב קרא קרית שמע באותה
 שעה לפיכך לא בכה יעקב על צואריו.

(ל) אמותה הפעם, איני חושש אם אמותה הפעם הזאת, אחרי
 ראותי את פניך.

(לא) ויאמר יוסף אל אחיו, אין ספק כי מאביו לקח רשות תחילה,
 אלא זכר אחיו לענין מה שאמר להם: והיה כי יקרא לכם פרעה

24 וכן בספר השרשים (עוד). 25 מובא ברש"י.

לפניו גשנה ויבאו ארצה
גושן : כט ויאסר יוסף
מרכבתו ויער לקראת---

אונקלוס

יוסף לפנא קדמוהי גושן
ואתו לארעא גושן :
כט ויטקיסא יוסף רתיפיה ויטליק
א וטכיס * רתכוהי.
רש"י

יונתן בן עוזיאל

דארעא ויאתקנא א קדמוי
בית מישרוי בגושנא
ואתו לארעא גושן :
כט ויטקיס יוסף ארתיכיה
א ולמתקנא.

שמעם תלך כוראכ : (כט) ויאסר יוסף מרכבתו. כול עלמו חסר חת כסוכים למרכבה לכזרז

תורה שבעל פה

[קסז] להורת לפניו גשנה, לאמר לו כי
אביך בא עד גושן. (לקח טוב)

[קסח] להורת לפניו גשנה, בזכות שהלך
יהודה בשליחות אביו להורות לפניו
גשנה] זכה שיהיה לחלקו ארץ גשן שהיא טובה.
(מדרש)

[קסט] גשנה, זו שהיא קלה ופירותיה גסים.
אמר ר' יהושע בן לוי דומים לפירות
צניבריי. (ב"ר פצ"ה מכת"ו במנח"י)

[קע] ויאסר יוסף מרכבתו, אמר ר' שמעון
בן יוחאי אהבה מקלקלת השורה כו' ויאסר
יוסף מרכבתו ולא היו לו כמה עבדים, אלא אהבה
מקלקלת את השורה. (ב"ר פנ"ה)

[קסד] להורת לפניו, מהו להורות אמר ר'
נחמיה להתקין לו בית תלמוד שיהא מורה
שם תורה, שיהיו השבטים קורין בו את התורה
כו, ללמדך שבכל מקום שהיה הולך היה עוסק
בתורה כשם שהיו אבותיו עושין. (ב"ר פצ"ה)

[קסה] להורת לפניו, לפנות לו בית המדרש,
מצא השטן כנגדו ואמר לו כבר מת יוסף
כשעליתם, ואתה חזור בך ואמור לאביך יעלה
לארצו, עד שהוא מסיח עמו הסתכל בו יהודה
ונעשה גל של עצמות. (מדרש)

[קסו] להורת, לאורות, אורות שש מאות
ושלש עשרה מצות, מלמד שהיה ליוסף בית
הוראה בארץ גושן ששם היו אבותינו עוסקים
בחכמת התורה עד שלא ניתנה. (הגדה בלקח טוב)

[קסד] תנ"י ויגש יב. תנחומא שם יא. וראה בתיב"ע וברש"י כאן. ולעיל אות קסג. ובס' חסידים מק"ג סי' ט"ו
כותב ע"ז ולכן ומחקק מבין רגליו ותרגם וספרא מבני בנהו עד עלמא. [קסה] מובא בילקוט מדרשי תימן
כת"י ששון לנדון. [קסו] דורש להורות כמו להאיר, ובהערות לתרגום הסורי להרב ר"ח הליר מביא מתרגום
היוני עקילס להורות לפניו להאיר לפניו, ומציין דוגמאות מכמה מקומות שבתרגום השבעים פותרים שרש זה
הרת מלשון אור. והנה לפנינו מבואר דגם במדרש מובא בלק"ט דרשו כן. וראה לעיל אות קסג. שכל
התרגומים פרשו כאן לפי הענין. וראה לעיל פמ"ה אות צא. ויש להעיר מהילמדנו המבואר בתנחומא
ויגש ה. ואת יהודה שלח לפניו ילמדנו רבינו אימתי מברכים על הנר במוצאי שבת, כך שנו
רבתינו אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו ומנין למדו מן הקב"ה שנאמר וירא אלהים
את האור כי טוב ואח"כ ויבדל אלהים בין האור ובין החשך כו'. ובילקוט תימני כת"י ששון כותב ואת
יהודה שלח לפניו אל יוסף הלך לתקן לו בית המדרש לפי שהתורה נקראת אור שנאמר כי נר מצוה ותורה אור
ועל זה אמרו רבותינו אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. ראה מ"ש לעיל פ"א אות שפט. ולפי פירושנו יש
לומר דדרש זה נסמך ג"כ על מלת להורות לפניו היינו להאיר לפניו וכו'. ועפ"ז יש לפרש גם לשון מדרש
הבאור כת"י ד"א ואת יהודה וגו' מיכאן שאין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו שנא' ואת יהודה. [קסז] ראה
לעיל אות קסג. [קסה] מאמר זה מובא בפ"י הרד"ק יהושע יא. טז. בשם מדרש בלשון ובדרש אומר, וכן
הביאו ברבותינו בעה"ת דעת זקנים כאן באופן סתמי. ולפי שהלך יהודה בשביל אביו אצל יוסף להורות לפניו
גשנה זכה ונפלה בחלקו. וגשן נתן פרעה לשרה אמנו ולכך בחרו בה ישראל ונפלה בחלקם ולא ערערו בה
מצריים". וראה מ"ש לעיל פמ"ה אות מט. וכוונת הדרש להמבואר ביהושע טו. נא. בחלקו של יהודה וגשן וחלן וגילה.
וראה לקמן אות קעד. [קסט] צניבריי, שם מקום בארץ ישראל שגדלים בו פירות גסים. וראה לקמן
מט. כא. ולעיל פמ"ה אות ע. ובספר שפתי כהן כותב יעקב אבינו היה בגושנה באותה רצועה שהיא ארץ ישראל
כי אותו מקום לא היה מכיל לכולם כי אם ליעקב לבד. ואפשר באומרו ואת יהודה שלח לפניו רמזו כאן
שנשתלחה אותה רצועה מא"י לגושן, וזה שחזר ואמר לפניו גושנה אותה רצועה היתה נעלמת שלא היתה
נודעת אלא ליעקב ולבניו. [קע] ראה לעיל פכ"ב אות נדנה. ובב"ר פצ"ה מכת"ו במנח"י מובא ג"כ
התחלת דרש זה וסופו. ומובא גם בלק"ט ושכ"ט בסגנון סתמי. ובוהר ח"א ריא. ויאסר יוסף מרכבתו דא

ו

יִשְׂרָאֵל אָבִיו נִשְׁנָה וַיִּרְא
אֱלֹהֵי וַיִּפֹּל עַל-צוּאָרָיו וַיִּבְכֶּה׃

לְקַדְמוֹת יִשְׂרָאֵל אָבוֹהֵי לְגֹשֶׁן
וְאֶת־הַזֵּיִא לֵיָהּ וַנִּפֹּל עַל
(א) ואתגלי.
רש"י

יונתן בן עוזיאל

אונקלוס

וּפְלִיק לְקַדְמוֹת יִשְׂרָאֵל אָבוֹ
לְגֹשֶׁן וְקָדַם דְּאֶשְׁתְּמוּדְעִיהָ

לכבוד אביו: וירא אליו. יוסף נראה אל אביו: ויבך על צואריו עוד. לשון כרצות זכוכי, וכן תורה שבעל פה

3

[קעג] ויעל לקראת ישראל אביו, מהו אביו מגיד הכתי שלא עלה לו כיוסף השליט אלא כבן מכבד אב. ולא נראה לו בן יומו [בעצמו] אלא שלח לפניו עוד חמשה סוסים ביד בנו הראשון. אמר יעקב שמא הוא זה. שלח לפניו עוד חמשה סוסים ביד בנו השני. אמר יעקב הוא זה. אחר כך נראה לו. למה שלא תעוף נפשו וימות. (מדרש הגדול)

[קעד] ויעל לקראת ישראל אביו גשנה, כי היה גשן של ארץ מצרים והיא נבלעת בתוך ערי ישראל כמו שאמר ויעל לקראת [ישראל] אביו גשנה מלמד שהיא בעליה כלפי ארץ ישראל. (מדרש)

4

[קעה] וירא אליו, היו מתראין מרחוק כדי שלא יבעתו עד שתקררה דעתו. (ילקוט אור האפלה כ"ז)
[קעו] וירא אליו ויפל על צואריו, מפני מה נתקצרו שנותיו של יוסף מפני שלא ירד

2

[קעא] ויאסר יוסף מרכבתו, ארבעה אסרו בשמחה כו' יוסף אסר בשמחה שנאמר ויאסר יוסף מרכבתו ולא היה לו כמה עבדים אלא לכבוד אביו כו' תבוא אסרה של יוסף שאסר לילך לקראת אביו ותעמוד על אסרה של פרעה הרשע שהלך לרדוף את ישראל.

(מכלתא בשלה מסכת דויהי פ"א)
[קעב] ויאסר יוסף מרכבתו ויעל, א"ר יודן בשם ר' איבו שני בני אדם ראו כבוד גדול מה שלא ראה בריה בעולם ואלו הן יתרו ויעקב כו' ואף יעקב כשבא אצל יוסף מה כתיב בו ויאסור יוסף מרכבתו ויעל, מי היה רואה ליוסף יוצא ולא היה יוצא לקראת אביו, עבדי פרעה וזקני ביתו יוצאין ולא היה יוצא, זקני ארץ מצרים יוצאין ולא היה יוצא לקיים מה שנאמר כבוד חכמים ינחלו פדו, אמר הקב"ה בעולם הזה חלקתי כבוד לזקנים ולעתיד לבוא נגד זקניו כבוד פה). (תנחומא ויגש ז).

(פד) משלי ג, לה. פה) ישעיה כד, כג.

צדיק. וראה בספר חסידים מק"ג צד תלו. ובאע"ז ויאסר יוסף על ידי ציוני. [קעא] ראה לעיל אות ע. ובמדרש הגדול בסגנון אחר ויאסר יוסף מרכבתו. וכי לא היה לו לא עבד ולא משרת מי שיאסר לו אלא להודיעך ששמח יוסף שמחה גדולה ולא נטל גדולה באותה שעה והשמחה חוטפת את הלב. ולמה שמח שהיו המצרים אומרים עבד ימלך עלינו וכיון שבא אביו ואחיו שמח ואמר עכשיו הן יודעין הגגנים (יחוס) שלי שאני בן חורין ובן טובים. אף יהודה מרוב שמחתו וחטיפת לב שאירעה לו לא ביקש מאביו מחילה על אוחו נידוי שאמר והטאתי לאביו כל הימים וקימא לן דנידויו על תנאי צריך הפרה. ולפי כך היו איבריו מגולגלין עד שבא משה רבינו וביקש עליהן רחמים. וסגנון הלשון ולמה שמח צ"ע. ומ"ש מיהודה ראה לעיל פמ"ג אות טז. בביאור מ"ש תי' זה מספר חמדת ימים ומקורו מכאן. [קעב] בפדר"א פל"ט ושמע יוסף שבא אביו לגבול מצרים ולקח את כל האנשים עמו ויצא לקראת אביו, וכל העם יוצאים לקראת המלך ואין המלך יוצא לקראת אדם, אלא ללמדך שאביו של אדם כמלכו. [קעג] בפ"י הרד"ק וירא אליו פירש אאז"ל נראה אליו מרחוק שיאמרו לו זה יוסף הבא לקראתך עד גשתו אליו שלא יראה לו בפתע פתאום. [קעד] מאמר זה מובא בפ"י הרד"ק יהושע יא, טז. בשם מדרש, ומובא גם ברבעה"ת באופן סתמי. ד"א לכך נאמר ויעל לפי שארץ גשן גבוה מארץ מצרים לפי שהיא עומדת בגבו לארץ ישראל שנאמר גשן וחולון וגילה. ובחדר זקנים לכך נאמר ויעל לפי שארץ גשן גבוה מכל ארץ מצרים כי עומדת בגבול ארץ ישראל שגבוה מכל הארצות. וראה לעיל אות קסח. עו"ש בדעת זקנים ויעל לקראת ישראל פ"י עליה היתה לו על שהלך לקראת אביו לכבודו. [קעה] ראה לעיל אות קעג. וכ"ה בכת"י נר השכלים וירא אליו מרחוק ויפול על צוארו מקרוב. ובאופן אחר בכת"י חמאת החמדה ד"א יוסף נסתר היה במרכבה וכשהגיע אל אביו וירא אליו, ד"א כשהלך יעקב לחרן לא היה בידו אלא מקל וכשחזר חזר בשתי מחנות, וכן יוסף כשירד למצרים לעבד נמכר יוסף ועכשיו ויוסף הוא השליט על הארץ. [קעו] בתרגום יב"ע כאן מבואר דרש זה בסגנון אחר דנענש להיות שנותיו קטועות משום שיעקב קודם שהכירו שזה יוסף השתחזה לו. ובספר הישר יש שלבש בראשו כתר מלכות של פרעה שנתן לו ללבשו לכבוד אביו, אמנם שם מבואר דיוסף השתחזה ליעקב ולא יעקב ליוסף. וראה ברמב"ן כאן שמפרש דיעקב נפל

תורה שבעל פה

דגלה אטעיניה נשי אגב שופריה. כדכתיב וירא אליו ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד, אייה בעי למינשקיה, ולא שבק ליה. דכתיב ויבך על צואריו עוד. כו' אמר רבא שמע מינה יוסף נתחמם לנגדה [אשת פוטיפרע] כו' הילכך צפה יעקב ברוח הקדש ונמנע מלנשק ליה. (מסכת כלה פ"ג)

מעל המרכבה מפני אביו אלא אמר ויפל על צואריו מעל המרכבה. (ילקוט תימני כתי מעין גנים) 5 [קעז] ויפל על צואריו ויבך על צואריו עוד, העבר רצונך ורצון חבירך מפני רצון שמים, שכן מצינו ביעקב אבינו שלא נשק ליוסף בנו ואמאי לא נשיק ליה, סבר דילמא איידי

על צואריו של יוסף. ובס' צרור המור תמה עלינו. [קעז] במסכת כלה הוצאת היגר צד רלו. מביא בפנים גירסא "דלמא אידי ריגלא" וכותב ריגלא כלומר נחש השוה ירושלמי ע"ז פ"ג ה"ב מובא בתורה שלמה לעיל פ"ל אות צת. ואין לדברים אלו שום קשר לכאן וברור דהגירסא הנכונה כמו שהיא בהנדפס איידי "דגלה" פירוש כיון שגלה למצרים לארץ נכריה הטעוהו נשים, וזה פשוט. והמשך המאמר במסכת כלה שם "יוסף נתחמם לנגדה דאי סלקא דעתה לא נתחמם לנגדה, והתניא הניח ידו על בני מעיו, ואמר בספקות שבכם כך בוודאית על אחת כמה וכמה, מובטח אני שאין רמה ותולעה שולטת בכם, וקרא על עצמו אף בשרי ישכון לבטח והוא לא מיחשיב בהדיהו וכל שכן יעקב דמיחשיב בהדיהו, הלכך צפה יעקב ברוח הקודש ונמנע מלנשק ליה. והיכא רמיזא, דכתיב ותשב באיתן קשתו, וכתיב עריה תעור קשתך, ומי גרם לו שניצול לו שבועות מטות אומר סלה (חבקוק ג, ט). מאי אומר סלה, "אלהי יעקב סלה". ובהוצאת היגר שם מביא גירסת הכתי" בפנים ומי גרם לו "שלא ניצל לו" ומפרש כלומר שלא ימסור יוסף את טומאתו ליעקב ע"י נשיקה כו'. ואין לדברים אלו שחר, וברור דעיקר כגירסת הדפוס ומי גרם לו "שניצול", ופי' הדברים דשואל והיכא רמיזא ענין זה שנתחמם לנגדה דכתיב ותשב באיתן קשתו וכדרש חז"ל בבר' פפ"ז מובא לעיל פל"ט אות צט. וכן הוא דורש הפסוק בחבקוק על יוסף עריה תעור קשתך שנתעוררה קשתו, כלומר שנתחמם לנגדה, ומי גרם לו שניצול בזכות שבועות מטות אמר סלה השבועה והברית שכרת ה' עם השבטים שיתקיים לעולם וזאת גרמה לו שניצול. וכ"מ בבר' פמ"ז ה. מובא לקמן מט, כח. כל אלה שבטי ישראל שנים עשר כו' הד"א שבועות מטות אומר סלה. עיי"ש. וכן דרשינן בסוטה לו: מובא לעיל וישב פל"ט אות ק. באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו יוסף עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפור כו' מיד ותשב באיתן קשתו וזה ברור. ולשון מסכת כלה שהבאתי לעיל, "והוא לא מיחשיב בהדיהו וכל שכן יעקב דמיחשיב בהדיהו" דברים אלו סתומים ואין להם שום פירוש ובהערות בדפוס ווילנא וכן בהוצאת היגר לא כתבו שום פירוש. וגם כל הקטע הזה והתניא וכו' לא מבואר כלל מאי בעי כאן. וצינינו לגמ' ב"מ פג: ושם מבואר לשון זה דר' אלעזר בר' שמעון אמר כן על עצמו אבל מה זה שייך ליוסף, ונראה לי לבאר שחסר כאן הציון לגמ' ב"ב יז. שבעה לא שלט בהם רמה ותולעה ואלו הן אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים ובנימן בן יעקב כו' וי"א אף דוד דכתיב אף בשרי ישכון לבטח. מובא לעיל פכ"ד אות כה. וי"ל דכוונתו להקשות אם דר' אלעזר בר' שמעון אמר על עצמו שמובטח שאין רמה ותולעה שולטת בו קשה למה חשבו בברייתא שם רק האבות ובנימין ללא את יוסף הצדיק שעמד בנסיון, והוא דקאמר, "והוא לא מחשב בהדיהו" הרי יוסף לא נחשב בין אלה שאין רמה ותולעה שולטת בהם. (עיי"ש בתוס' שהקשו דכלהו צדיקי נמי). "וכל שכן יעקב דמיחשיב בהדיהו" אחרי שיעקב ובנימן נחשבו למה לא הזכיר את יוסף, ומזה מביא ראיה שנתחמם לנגדה ובשביל חסא זה לבד כבר שולטת רמה ותולעה, ומטעם זה נמנע יעקב מלנשק ליה. כן נ"ל. וראיתי בכתי" ילקוט תלמוד תורה מעתיק כאן כל הקטע הנ"ל מגמ' דרך ארץ ואינו גורס כלל הלשון מן מובטח עד בהדיהו. וגורס "על אחת כמה וכמה וכ"ש יעקב הילכך צפה" כו' ומזה נראה שקטע הנ"ל הוא הגהה על הגליון לפרש הדברים ונכתב בקיצור לשון ושם ג"כ גורס "אידי דגלה" וכן "מי גרם לו לינצל". וראה ברש"י כאן כו' האמרו רבותינו שהיה קורא את שמע. ותימה שאין לנו מקור בספרי חז"ל לדרש זה. ובס' זכור לאברהם על פרש"י בליקוטים שבסוף הספר מביא מ"ש בשו"ת הגאונים ליק סי' מ"ה שאילו מן קמאי רב יהודאי גאון ריש מתיבתא ז"ל כו' מהו שלא נשק לו ליוסף, ואמר דהוה קרי יעקב אבינו ק"ש ולא פסק ליה. וכן הביאו הרד"ק בפירושו ויש דרש כי יעקב היה קורא שמע באותו שעה לפיכך לא בכה יעקב על צואריו ובסגנון הדומה לזה במסכת דרך ארץ נוטא פ"א העבר רצונך ורצון חבירך מפני רצון שמים שכן מצינו ביעקב שלא נשק ליוסף ע"כ והנה מהמבואר במסכת כלה המשך המאמר מבואר טעם אחר שלא נשק לו, ואולי היה לפניהם בדרך ארץ רבה רק התחלת המאמר ופירושו הטעם שלא נשקו מפני רצון שמים, היינו שקרא ק"ש ולא רצה להפסיק. ויש גם מקום לשער שהיה לפניהם כן הגירסא בסוף המאמר אחרי שמקשה על טעם זה שאמרו במסכת כלה מלבן ועשו אמר בסוף טעם אחר שקרא ק"ש. ותימה הדבר שבמדרש הגדול ובכל הילקוטים ממדרש תימן לא נזכר דרש זה כן בלק"ט ושכ"ט, ובמדרש אגדה ולמה לא נשק יעקב ליוסף לפי שהיה קורא באותה שעה בקריאת שמע. ובכתי" המאת הזומדת יעקב באותה העת היה קורא קריאת שמע או ייחוד השם בכל ענין כך דרשו רבותינו ז"ל.

עַל-צִוְאָרָיו עוֹד: וַיֹּאמֶר
יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף אֲמוֹתָה
הַפַּעַם אַחֲרַי רְאוּתִי אֶת-

אונקלוס

יונתן בן עוזיא, ירושלמי
צִוְרִיָּה וּבְכָה עַל צִוְרִיָּה עוֹד :
וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף אֵילָו
אַנָּה מְאִית א (בְּזִמְנָא ב) הָדָא
מִנְחָם אַנָּה בְּתַר דְּדִחְזִיתְנִין
(א) מית. (ב) זימנא.

ירושלמי מכו"ג. - ואמר ישראל ליוסף אין מית אנא
בהדא זמנא כאילו דלא מית מן בתר דחמית [ית] סבר אפיין
ארום עד כדון אנת בחיין:

ל ואמר ישראל ליוסף אין מיתנא בהדא זמנא מתנחם
אנא די במיתותא דמיתותין פה צדיקיא אנא מות
(א) צוריי. (ב) דיסגד.

רש"י

(ח'ו"ז ל"ד) כי לא על איש ישים עוד לשון רצוי היא, אינו שם עליו עלילות נוספות על חטאיו,
אף כאן הרצב והכוסף צרכי יותר על הרגול; אבל יעקב לא נפל על לווארי יוסף ולא נסקו
וחמרו רצותינו שהיה קורא את שמנו: (י) אמותה הפעם, פשוטו כתרגומו ומדרשו סבור הייתי
למות שתי מיתות, בעולם הזה ובעולם הבא שנסתלקה שכינה ממני וכייתזי אומר שיתצעני הקצ"ה

תורה שבעל פה

שהרי עמל בתורה כל ימיו וקידש שמי בעולם
כו' ואילולא ששאלו הצדיקים מיתה בפייהם לא
היו מתים לעולם, כיצד כו' יעקב. אמר אמותה
הפעם כו'. אמר הקב"ה יסתלקו אלו מפני אלו,
אלמלא היה אברהם קיים היאך היה יצחק
מנהיג שררה, וכן יעקב, וכו' אלא אמר הקב"ה
יסתלקו אלו מפני אלו. (מדרש תהלים מזמור קטז).
[קפא] אמותה הפעם, אמר רבי שמעון בן
יוחאי שלשה דברים הקב"ה שונאן ואני
איני אוהבן כו' ויש אומרין אף הנכנס לביתו
פתאם, קל וחומר לביתו של חבירו, ר' יוחנן

[קעח] ויבך על צוואריו עוד, מה עוד לפי
שבכה על אחיו בראשונה, לכך נאמר ויבך
על צוואריו עוד. (לקח טוב)
[קעט] אמותה הפעם, מהו אמותה הפעם
כשבאו ואמרו לו יוסף מת אמר כי ארד אל
בני אבל שאולה פו) הריני מת שני פעמים בעולם
הזה ולעולם הבא, שכך הבטיחני הקב"ה על
שנים עשר שבטים, ועכשיו שראה יוסף חי אמר
מבושר אני שאיני מת אלא פעם אחת הוי אמותה
הפעם. (ילמדנו)
[קפ] אמותה הפעם, יקר בעיני ה' המותה
לחסידיו פו) כו' קשה בעיני לומר ליעקב שימות.
פו) בראשית לו, לה. פז) תהלים קטז, טו.

רוצה לפרש דלאו דווקא קריאת שמע כפשוטא אלא ייחוד השם בכל ענין היינו קורא ק"ש. ובספר מנחה בלולה
לקראת ישראל אל תקרי לקראת אלא לקריאת מכאן שהיה קורא ק"ש, וא"י מקורו. ובנל"ג כותב דמ"ש
האונקלוס ואתגלי ליה ולא ואתחזי או ואשתמודע ש"מ שסבר שהיתה ראייה רוחנית היינו שקרא ק"ש. ובוזהר
ח"א ריא. ויעל לקראת ישראל אביו גשנה, לקראת ישראל דא דזא דאדם, גשנה תקרובתא חדא לאתקרבא כחדא
בקרבתא חדא ויחודא תדא כו'. ויש בזה מעין רמז לדרש דב"ל. ובס' צרור המור ובפי' גור אריה על פרש"י
ביארו מאמר זה דקרא ק"ש. וראה בגמ' יומא יט. הקורא את שמע ומרמו בעיניו ומקרץ בשפתיו ומראה
באצבעותיו עליו הכתוב אומר ולא אותי קראת יעקב. ובמהרש"א כותב ושמעתי בזה ע"פ המדרש ויבך על צוואריו
ויעקב לא נפל שקרא את שמע זו"ש ולא אותי קראת כי יעקב שלא רמו בעיניו ולא הפסיק בק"ש. [קעח] ובזח"א
ריא. ויבך על צוואריו עוד דבכין כלא על מקדשא דאתחריב עוד מאי עוד דא גלות בתראה. ובתרגום רס"ג בכה
עוד מאהבה. וראה בתרגום יוב"ע. [קעט] מובא בכת"י ילקוט תלמוד תורה בשם ילמדנו כאן. ובשינויים
בתנחומא ישן ויגש, ומה ראה לומר אמותה הפעם, אלא אמר כשבאו ואמרו לי מת יוסף אמרתי
אני מת בשני עולמות עכשו שראיתי שאתה חי אני מבושר שאיני מת אלא פעם אחת אמותה
הפעם. וכ"ה בתנחומא ויגש ט. והתחלת המאמר לעיל פל"ז אות יד. בבאור וצרף לכאן. ובלק"ט
אמותה הפעם כלומר אם אפילו אני מת הפעם הזאת איני חושש. [קפ] ראה לעיל פט"ז אות
לג. ופכ"ז אות כה. בבאור וש"ג. [קפא] ראה ויק"ר פכ"א ה. כתובות סב: גדה טז: ומסכת דרך
ארץ פ"ה ולעיל פ"ג אות נא. מכעכע, היכך בגרונו, ובויק"ר שם הגי' מבעבע על שום ונשמע קולו. ובמדרש

[א] עי' סוף משפטים גם כפרדם בשער אבי'ע: [ב] ושליח הדין שממונה על העונש דבוק ואחוז בהם כי קופטורא הוא מל' דבוק כנודע: [ג] פי' קופטורא מדה . קופטורא שלשלת יראה השתלשלותה: [ד] ויאל קנטו א' וסקודי רנה א' זכנתם כר"ת רמס ב :

יעקב בקדמיתא ולבחר ויאמר ישראל : **ויאמר** אלהים לישראל במרתא הלילה במרתא כתיב . תא חזי ויזבח זבחים לאלהי אביו יחזק בקדמיתא בגין לאסתערא שמתלח ברזא דרתימו ודין ויאמר אלהים . לישראל במרתא הלילה . זהאי דרגא דקאמרן דהי' מרתא הלילה : **ויאמר** אנכי . האל אלהי אביך מאי עעמא בגין דסערא דקדושה דלעילא הכי הוא דהא סערא דמסאבא לא הדבר שמה דקב"ה וכל סערא דקדושה אריכר בשמיה . אנכי ארד עמך מזרימה וגו' מתאן דשכינתא נחתה עמיה בגלותא וכלל אתר דישראל חתגלו שכינתא חתגליה עמהון והא חוקמיה . ת"ח כמה עגלות הוו שית כד"א (במדבר ו) שש עגלות לב . ד"א שיתין הוו וכלל רזא חדא . בקדמיתא כתיב בעגלות אשר שלח יוסף . ולבסוף אשר שלח פרעה אלא כלהו דשדר יוסף הוו בחושבנא בדקא חזי ואינון דשדר פרעה יתיר מנייהו לא הוו ברזא לא ולא הוו בחושבנא ואלין ואלין קאתו בגין קך אשר שלח יוסף אשר שלח פרעה וכד יפקון ישראל מן גלותא מה כתיב (ישעיה סו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליי' וגו' :

נציצי אורות
 (א) פירוש שליחות במדה לעונש ושכר . הכ"ס :
 (ב) כ"ל דו"ש שרפים עומדין ממעל ל"ו כמנין ליו . ח"מ :

ויאסור יוסף מרכבתו ר' יחזק פתח ואמר (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הגורא נטוי על ראשיהם מלמעלה האי קרח חוקמיה אבל תא חזי [א] אית חיה לעיל מן חיה אית חיה קדישא דקיימא על ריש חיותא ואית חיה עלאה לעילא על כל שאר חיותא והאי (נ"א ואית) חיה שלטא על כלהו בגין דכד האי חיותא יהבא ונהרא לכלהו כדין כלהו נטלין למטלני ויהיבת דא לרא ושלטא דא על דא . ואית חיותא לעילא על תתאי על שאר חיותא לתתא וכלהו חתזו מינה וד' סערי דעלמא רשימין זה אנפין נהירין ידיען (דינין) לכל סערא ואיהי שלטא על ד' סערי והא חוקמיה דליון ג' לסערא דא וגו' לסערא דא וכן לד' סערין דעלמא (שמות ריב א) ואית רקיע לעיל מן רקיע והאי רקיע דשלטא עלייהו כלהו מסתכלן לגביה מה כתיב (ס) ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה וגו' בגין דכלהו שלטין על מה דאתפקדו [ב] [א] ושליחו דקוסטא [ג] דקופטור' זהו [ד] ואינון לכל סערא השעה (ט) לד' סערין דעלמא ואינון (ב) ל"ו בחושבנא וכד מתחברן כלהו אתעבידו רשימא חדא ברזא דשמתא חדא ביחודא שלים כדקחזי . וכד מתקני לגבי כרסיה מה כתיב וממעל לרקיע אשר על ראשם *כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והא חוקימנא (נ"א דיוקנא) דהאי אבן טבא בכרסיה דקיימא על ד' קיימין ועל ההוא כרסיה דיוקנא דאדם לאתחברא ביה כדא ולאתחברא בדקא יאות . וכד איהי מתתקנא לגביה דאדם למהוי כלא רתיבא (נ"א קדישא וכדין כלא רתיבא) חדא להאי אדם . כדין כתיב **ויאסור** יוסף מרכבתו דא לדיק .

שביבי נגה
 בקדמיתא כתיב וכו' סכוונה להקטור' בין למר ובין למר בשלמא אי לא כתב רחמנא אלא בעגלות אשר שלח יוסף יתחא שרמו לו כנו' אבל לבסוף כתב קרא אשר שלח פרעה ובי הית' שפרעה שלח עגלות לרמו' עליון והי' דהוו מני' לשניו מאי דשני לעיל שיוסף שאל מאת פני פרעה כנו' לעיל אלא דעדיפא מינה משני : אלא כולהו דשדר יוסף הוו בחושבנא כלומר אין הכי נמי שהיו עגלות של פרעה אבל ג"כ היו עגלות יוסף ששלמד ששלח יוסף משלו לרמו' לו הרמו' הנו' שאל מפרעה שיתן לו עוד עגלות ואותן של פרעה לא רמו' בהם שום דבר ובודאי שלא היו סולבו' בערבוביא אלו לבד ואלו לבד : ואלין ואליון קא חתו פליג על מ"ד אותן עגלות של פרעה הים ע"ז הקוקה

ויעל לקראת ישראל אביו גשנה . לקראת ישראל דא רזא דאדם . גשנה תקרובתא חדא לאתקרבא כדא בקרבנא חדא ויחודא חדא . וירא אליו דכד אתחזי שמשא בסיהרא כדין נהיר סיהרא ואנהיר לכלהו דלתתא וכן כגוונא דא כל זמנא דקדושה דלעילא שרא על מקדשא דלתתא אתנהיר בי מקדשא וקיימא בשלימותיה וכד אסתלק מניה ואתחריב בי מקדשא כדין ויבך על גוראיו עוד דבכוון כלא על מקדשא דאתחריב . עוד מאי עוד דא גלותא בתראה וכדין כיון דמתא יעקב ואסתכל דהא תקונא דלתתא אסתכלל כגוונא דלעילא כדין חמר חמותה הפעם וגו' כי עודך אי דאתקיימת ברזא דברית קדישא דאקרי

קראת ישראל אביו

ויגש

2

[א] יש מרכבות לך
הדין שהיה בשמאל
החילונים : [ב] ירושה
עולם : [ג] בתענוגי
מלכים :

בצדדי אורות
(ה) הלא תראה שהוא
מלוקט פסקי פסקי
הסתמרים שהודפסו
במקומם בשלימות וכן
הוא קשה לך. רש"ב.
והרמק והר"י קיימו
דפין אלו והם סתרי
תורה ויש עניות .
הרמ"ז בכ"י :

דאקרי חי העולמים . ובגין כך כי עורך חי . וע"ד בקדמיתא חמר . רב עוד יוסף
בני חי דלנערך למיקם ברזא דחי והא חתמר . תא חזי מה כתיב ויברך יעקב את
פרעה חמר רבי יוסי פרעה אע"ג דלוקמוה ברזא חותרא סמך דקא סמכין בעלמא
הבל תא חזי (שיר ה) לכוסתי ברבכי פרעה דמיתך רעיתי . תא חזי [א] חית רתיבין
לשמאלא ברזא דסטרסא חחרא ואת רתיבין לימנא ברזא דלעילא דקדושה וחלין
לקבל חלין חלין דרחמי וחלין דדינא . וכד קב"ה עבד דינא במלראי כל דינא דעבד
כההוא גוונא דחינן רתיבין ממש וכגוונא דיליה דההוא סטרסא ממש מה ההוא
סטרסא (ממש) קטיל וחפיק נשמתין חוף קב"ה עבד בההוא גוונא ממש דכתיב (שמות יג)
ויהרוג יי כל בנור וכן בלא במלרים בההוא גוונא ממש ובגין כך דמיתך רעיתי
כגוונא דילה ממש לקטלא דכתיב כי אני יי' אני הוא ולא אחר . ולזמנא דאתי מה
כתיב (ישעיה סג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' . תא חזי מה כתיב
ויקרא ישראל בארץ מצרים גשן ויחזו בה ויפרו וירצו מאד . ויחזו בה
[ב] אחסנת עלמין ויחזו בה דהא להון אחזי כמה דלוקמוה (ד"א ל"ג ח"ר יוסי) ויפרו
וירצו מאד . ודאי דהא לערא לא שראת בהו וקיימי [ג] בתפוקי עלמא ובגין כך
ויפרו וירצו מאד . בילא"י :

פרישת ויהי

אמר המגיהים מחוך הלשון ניכר שאינו מספר
הוהר*) והאור נכר מחוך החשך ולדעתנו כי
הוא ממדרש הנעלם ובלשון הקדש הים . והמתחממים
להתהלל שנו שפת אמת והפסידו כונת והבנת המחמר
כי לא ידעו ולא הבינו לעשות הלשון על מחכתו
והנה יהיה צעיתי כל מעיין בדברי הספר הנתוס וכבר
היינו משמיטין אותו כי בהתקפה שבה מנפת חוב"ב
לא מלאנו אותו . אלא מפני הרוחיים שלא יתפארו
עלינו לחמר כי מלאכתנו חסרה הדפסנו אותו כאשר
הוא ואין כה בידינו לתקן את אשר עותו (ה) :

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה
שנה וגו' . חמר רבי יוסי לבל
חמא בנבואה במלרים דיהון בנטי כמיה
גלוון עד הבא ועד עדנא דקן משיחא ולא
מטא לנבואה דויהי אלא במלרים והיא
נבואתא מעלייתא מדחתנבירא (ד"א לא
חתנבירא) דכוותה ולא מטא להו שום
חיכיש מן בני נביאה אלא הוא ומשה . במשה כתיב (שמות לג) כי לא יראני האדם
וחי ביעקב כתיב ויחי יעקב . ויחי נבואתא דנחתא מאספקלריא' (מאירתא) דנהרא צעי
למימר (חפץ ההוא הוה בעינטי) נבואן דגלותא דערען לצוהי בארעא דנגען ובכל
ארעא דאתתב צה מארעא למלרים הוה תביר לביה דכתיב (בראשית מב) כי יש
שבר במלרים וע"ד מטא ויחי יעקב במלרים ולא הוה חדי (סי"א) כי בארעא

שביבי נגה
עליהם ועמד יהודה
ושרפן וכו' וחמר ויתא
להא אלא חלין וחלין קא
אתו ואפשר שרמו יוסף
שלא עגלה פרעה לתם
אותם ולדבר על לבם
שיראו הכבוד הגדול
שנעשה להם בהכנסם
בבלות ומכ"ש שלעפיד
והביאו את כל אחיכם
מכל הגוים וגו' ולו"א
אשר שלח יוסף אשר שלח
פרעה : דאקרי חי
העולמים לפי שהוא
משפיע חיות לכל
העולמות שלמטה ממנו
ג"כ מקבל תמנית כל
שייפין של העולמות
העליונות שהוא חיות
הגוף : וע"ד בקדמיתא

וכו' יראה שבראשונה בעת הכשורה אמרו לו עוד יוסף בחסידותו שנקרא חי ודיוק אפי' שהוא מושל בארץ מצרים הטמאה ואלו השיב ואמר רב
וכו' כלומר גדול הדבר הזה שיוסף עדיין הוא בדרגה דחי ורב משון רב וגדול דחי' למיקם וכו' כלומר גממה מיני תחבולות וערמות הוצרך
לעשות להגלל מיד יצרו כדי שיוכל לעמוד קיים ומקושר במדת חי כי להיותו מושל על ארץ מצרים היה יכול לעשות כל מה שיפתחו יצרו :
ת"ר ויברך יעקב וכו' כלומר השתא אחי שפיר שיעקב נדך לפרעה עם היותו רשע ברבו לפי שלא העבירו ליוסף על הדת . א"כ פרעה רמו
לקליפה שיש לה ג"כ שבר כמשל הזונה הנו' בפ' תרומה : א"ר יוסי פרעה אע"ג דלוקמוה ברזא חחרא דהיינו הבינה כנו' לעיל . סמך הא
דקא סמכנא כלומר הסמכתא בעלמא הוא אכל כפי פשטו אין פרעה אלא הקליפה כדמפרש וחז"ל . מה ההוא סטרסא קטיל וכו' ה"ג . וכן
בלא במלרים כההוא גוונא ה"ג והכוונה כי אין הדמיון לבד בהריגה ולאפקא נשמתין אלא חף להבות ולפאזע כמו שעושה הקליפה כמו כן
את רעיתי עשית כן עשית במלרים חשע חכות מלבד העשירית שהיתה הריגת הנכורות וחי' ופי כינוי רעיתי לא ידק במלכות אלא בבינה
כנו' בפ' ויקרא לז"א דכתיב כי אני ה' וגו' כלומר אחר שכן כתיב בתורה כי אני ה' הורה שהשכינה הנק' אני היא היתה המכה והטוקמת
מהם כנו' א"כ על כרחך תפרש רעיתי דקאמר קרא על השכינה קאמר . (ז"ח) :

ע' עד ויחי יעקב . ר' חייא פתח כו' בדף רט"ז ע"ב

היה
ולא
בדח
קמי
צדרי
וימכר
ועבדן
להו
סבלין
ודינא
וינדע
צמורס
שפנים
עלוה
נבואת
מבטור
ורזא
תא
מש
מכילת
כי
דדינא
כי
תדינא
אלא
אם
חופתא
ורזא
בין
ויפרד
כה
מלבן
פריש
פריש
צמור
תדינא
הגנב
צדיג